

دعای ۸۲ - در دل شب

امام سجاد علیه السلام در دل شب هنگامی که چشم‌ها آرام می‌گرفت، این دعا را می‌خواند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِلٰهِي غَارَتْ اِنْجُومُ سَمَائِكَ^۲ وَنَامَتْ عِيُونُ اَنَامِكَ^۳
وَهَدَاتُ اَصْوَاتُ عِبَادِكَ^۴ وَانْعَامِكَ^۴ وَغَلَقَتِ
الْمُلُوكُ^۵ عَلَيَّهَا اَبْوَابَهَا وَطَافَ عَلَيَّهَا حُرَّاسُهَا^۶
وَاحْتَجَبُوا عَمَّنْ يَسْأَلُهُمْ حَاجَةً اَوْ يَنْتَجِعُ^۷ مِنْهُمْ
فَاَيَّدَهُ.

به نام خداوند بخشنده مهربان

محبوب من! ستارگان آسمانت فرورفتند، چشمان خلق به خواب رفته و صداهای بندگان و چارپایان خاموش شده است. پادشاهان درهای کاخ‌هایشان را به روی خود بستند، و نگهبانانشان به نگهبانی برگرد آنان درآمدند و خود را از نیازمندی که از آنها حاجتی می‌طلبند یا کسانی که از آنها سود و بهره‌ای می‌خواهند، پنهان کردند.

وَأَنْتَ إِلَهِي حَيٌّ قَيُّومٌ لَا تَأْخُذُكَ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ وَلَا
 يَشْغَلُكَ شَيْءٌ عَنِ شَيْءٍ، أَبْوَابُ سَمَائِكَ^۸ لِمَنْ
 دَعَاكَ مُفْتَحَاتٌ، وَخَزَائِنُكَ غَيْرُ مُعَلَّقَاتٍ، وَأَبْوَابُ
 رَحْمَتِكَ غَيْرُ مَحْجُوبَاتٍ^۹، وَفَوَائِدُكَ لِمَنْ سَأَلَكَهَا
 غَيْرُ مَحْظُورَاتٍ^{۱۰} بَلْ هِيَ مَبْدُوءَاتٌ.

اما تو ای محبوب من! زنده و پاینده ای هستی که هیچ خواب
 الودگی و خوابی تو را در بر نمی گیرد و هیچ کاری تو را از کار
 دیگر بازمی دارد. درهای آسمان برای هر که تو را بخواند
 همواره گشوده است و گنجینه های هیچ گاه بسته
 نمی شوند، درهای رحمت برای هیچ کس بسته نیست، و
 عطاها برای هر که آن را از تو بخواهد، بی هیچ منعی، همواره
 بخشیده می شود.

وَأَنْتَ إِلَهِي " الْكَرِيمُ الَّذِي لَا تَرُدُّ سَائِلًا مِنْ
 الْمُؤْمِنِينَ سَأَلَكَ وَلَا تَحْتَجِبُ عَنْ أَحَدٍ^{۱۱} مِنْهُمْ
 أَرَادَكَ، لَا وَعِزَّتِكَ وَجَلَالِكَ لَا تُخْتَزَلُ^{۱۲} حَوَائِجُهُمْ
 دُونَكَ وَلَا يَقْضِيهَا أَحَدٌ غَيْرَكَ

و تو محبوب بخشنده من هستی که هیچ درخواست کننده مؤمنی که تو را بخواند، باز نمی گردانی و از هیچ یک از آنان که تو را می طلبد، روی نمی پوشانی. نه! به عزت و جلالت سوگند، نیازهای آنان هرگز بدون تو، کم نمی شود و هیچ کس جز تو توان برآوردن آنها را ندارد.

اللَّهُمَّ وَقَدْ تَرَانِي^{۱۴} وَوُقُوفِي وَذَلَّ مَقَامِي بَيْنَ يَدَيْكَ وَتَعَلَّمُ سَرِيرَتِي وَتَطَّلِعُ عَلَيَّ مَا فِي قَلْبِي وَ مَا يَصْلُحُ^{۱۵} بِهِ أَمْرُ آخِرَتِي وَدُنْيَايَ^{۱۶}.

خداوندا! تو مرا می بینی که چگونه در پیشگاهت ایستاده ام و ذلت و فروتنی جایگهم را در برابر خود مشاهده می کنی و از راز درونم آگاهی و به آنچه در قلبم می گذرد و آنچه که مصلحت آخرت و دنیای مرا فراهم می کند، آگاه هستی.

اللَّهُمَّ إِنِّي إِذَا ذَكَرْتُ الْمَوْتَ^{۱۷} وَهُوَ^{۱۸} الْمَطَّلِعُ^{۱۹} وَالْوُقُوفَ بَيْنَ يَدَيْكَ نَعَّصَنِي مَطْعَمِي وَمَشْرَبِي وَ أَغْصَنِي^{۲۰} بِرَيْقِي وَأَقْلَقَنِي عَنْ وَسَادِي^{۲۱} وَمَنْعَنِي رُقَادِي.

خدایا! هرگاه به یاد مرگ، و سختی های پیش رو ایستادن در برابر تو می افتم، لذت غذا و نوشیدنی بر من تلخ می شود، آب دهانم در گلویم گیر می کند، آسایش از بستر خوابم می گریزد و خواب از چشمانم رخت برمی بندد.

وَكَيْفَ يَنَامُ مَنْ يَخَافُ بَيَاتَ ٢٢ مَلَكِ الْمَوْتِ
 فِي طَوَارِقِ اللَّيْلِ وَطَوَارِقِ النَّهَارِ بَلْ كَيْفَ يَنَامُ
 الْعَاقِلُ ٢٣ وَمَلَكُ الْمَوْتِ لَا يَنَامُ لَا بِاللَّيْلِ وَلَا
 بِالنَّهَارِ وَيَطْلُبُ قَبْضَ رُوحِهِ ٢٤ بِالْبَيَاتِ ٢٥ أَوْ فِي
 أَنْاءِ السَّاعَاتِ ٢٦.

چگونه می‌خوابد کسی که از هجوم ناگهانی فرشته‌ی مرگ در دل شب یا روشنای روز می‌ترسد؟ بلکه چگونه ممکن است انسان عاقل خواب به چشمانش بیاید، در حالی که فرشته‌ی مرگ نه شب می‌شناسد و نه روز و هرگز نمی‌خوابد، همواره در پی گرفتن جان اوست؛ چه در نیمه‌های شب و چه در همه لحظات!

سپس سجده می‌کرد و گونه اش را به خاک می‌چسباند
 و می‌گفت:

أَسْأَلُكَ الرَّوْحَ وَالرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَالْعَفْوَ عَنِّي
 حِينَ الْقَاكَ.

از تو می‌خواهم آرامش و آسودگی در لحظه‌ی مرگ را نصیبم
 کنی و هنگامی که تو را ملاقات می‌کنم، مرا مورد عفو و
 بخشش خود قرار دهی.

مصادر:

۱. ابن حیون، نعمان بن محمد مغربی، دعائم الإسلام و ذکر الحلال و الحرام و القضايا و الأحكام، ۲ جلد، مؤسسة آل البيت عليهم السلام - قم، چاپ: دوم، ۱۳۸۵ ق

۲. شیخ بهایی، محمد بن حسین، مفتاح الفلاح في عمل اليوم و الليلة من الواجبات و المستحبات (ط - القديمة)، ۱ جلد، نشر دار الأضواء - بیروت، چاپ: اول، ۱۴۰۵ ق.

۳. طوسی، محمد بن الحسن، مصباح المتهدّد و سلاح المتعبّد، ۱ جلد، مؤسسة فقه الشيعة - بیروت، چاپ: اول، ۱۴۱۱ ق.

۴. کفعمی، ابراهیم بن علی عاملی، البلد الأمين و الدرع الحصین، ۱ جلد، مؤسسة الأعلي للمطبوعات - بیروت، چاپ: اول، ۱۴۱۸ ق.

۵. کفعمی، ابراهیم بن علی عاملی، المصباح للكفعمي (جنة الأمان الواقية و جنة الإيمان الباقية)، ۱ جلد، دار الرضي (زاهدي) - قم، چاپ: دوم، ۱۴۰۵ ق.

۶. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار (ط - بیروت)، ۱۱۱ جلد، دار إحياء التراث العربي - بیروت، چاپ: دوم، ۱۴۰۳ ق.

پاورقی:

۱. در برخی نسخه ها: مَارَت

۲. در برخی نسخه ها: سَمَاوَاتِك

۳. در برخی نسخه ها: خَلَقِك

۴. در برخی نسخه ها با حذف أنعامك آمده است

۵. در برخی نسخه ها: مُلُوكُ بَنِي أُمَيَّة

۶. در برخی نسخه ها: حُجَّابَهَا
۷. در برخی نسخه ها: يَبْتَغِي - اِنْتَجَعَ
۸. در برخی نسخه ها: سَمَاوَاتِكَ
۹. در برخی نسخه ها: رَحْمَتِكَ غَيْرُ مَحْجُوبَةٍ
۱۰. در برخی نسخه ها: وَفَوَائِدُكَ غَيْرُ مَحْظُورَةٍ
۱۱. در برخی نسخه ها: إِلَهِي أَنْتَ
۱۲. در برخی نسخه ها: طَالِبِ
۱۳. در برخی نسخه ها: مَا تُخْتَرَلُ
۱۴. در برخی نسخه ها: قَدْ تَرَى وَوُفِي
۱۵. در برخی نسخه ها: تُصْلِحُ
۱۶. در برخی نسخه ها: مَا يُصْلِحُنِي لِأَخِرَتِي وَدُنْيَايَ
۱۷. در برخی نسخه ها: إِنْ ذَكَرَ الْمَوْتَ
۱۸. در برخی نسخه ها: أَهْوَالِ
۱۹. در برخی نسخه ها: إِلَهِي وَتَرَقُّبِ الْمَوْتِ وَهَوْلِ الْمَطَّلَعِ
۲۰. در برخی نسخه ها: غَصَّيْ
۲۱. در برخی نسخه ها اضافه دارد: وَأَهْجَعَنِي
۲۲. در برخی نسخه ها: بَعَثَاتِ
۲۳. در برخی نسخه ها: بَلْ يَنَامُ الْعَاقِلُ
۲۴. در برخی نسخه ها: رُوحِي - در برخی دیگر: قَبْضَ رُوحِهِ
۲۵. در برخی نسخه ها: حَثِيثًا بِالْبَيَّاتِ
۲۶. در برخی نسخه ها: أَوْ فِي آيَةِ السَّاعَاتِ